

Nr 398.

Av herr **Hage m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 121, angående vissa anslag till folkskoleseminarierna.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 121 bland annat hemställt, att riksdagen måtte besluta att efter utgången av läsåret 1929/1930 folkskoleseminariet i Luleå skall vara anordnat som ett enkelseminarium, vilket innebär, att undervisningen i den ena av de bägge parallellklasserna i seminariet skulle *definitivt* nedläggas. Undertecknade hålla före, att det icke finnes anledning att *nu* fatta beslut i denna fråga, utan att det skulle vara rimligare att låta den provisoriskt vidtagna anordningen alltjämt pågå, d. v. s. att *tillsvidare* endast inhibera undervisningen i den ena av seminariets parallellklasser. Vi yrka alltså avslag på Kungl. Maj:ts förslag i ovan nämnda hänseende och vilja som motiv för detta vårt yrkande framföra följande synpunkter.

1:o) Av utredningen i Kungl. Maj:ts proposition framgår tämligen klart, att man ej ännu kan med någon *större bestämdhet* uttala sig om storleken av det behov av utexaminerade folkskollärare, som kan inställa sig under de kommande åren. Inför detta förhållande samt inför skolöverstyrelsens å sid. 34 i propositionen anförda beräkningar, innebärande att icke ett *överskott* utan en *brist* på utexaminerade lärare under vissa förutsättningar kan komma att uppstå längre fram i tiden, nämligen omkring år 1932, borde det kunna vara motiverat att låta de föreslagna *definitiva* åtgärderna rörande minskningen i semariorgansitionen nu inskränka sig till den föreslagna indragningen av seminariet i Strängnäs samt under avvaktan på mera hållfasta grunder för bedömandet av frågan rörande storleken av den berörda överproduktionen av lärarekrafter låta anstå med den nu föreslagna *definitiva* indragningen av den ena parallellklassen vid seminariet i Luleå.

2:o) För ett sådant uppskjutande av ett *definitivt* ståndpunkttagande i sistnämnda fråga talar även den omständigheten, att beslut ej ännu föreligger rörande den ifrågasatta förflyttningen av småskoleseminariet i Murjek till Luleå, vilken förflyttning i propositionen anföres som ett skäl för den ena parallellklassens indragning vid seminariet. Man har nämligen, som framgår av propositionen, tänkt sig, att under vissa förutsättningar nämnda småskoleseminarium skulle inflytta i de i folkskoleseminariet ledigblivna lokalerna. Under sådana förhållanden borde man åtminstone i första hand kunna dröja med ett *definitivt* beslut i frågan rörande parallellklassernas avskaffande, intill dess frågan om den lokala placeringen av nämnda småskoleseminarium kommit närmare sin lösning, så att man

kan bedöma, om det blir någon verklighet av detta projekt — för denna uppfattning uttalas också vissa sympatier av skolöverstyrelsen, enligt vad som framgår av sid. 53 i propositionen. Och man har särskild anledning ställa sig på denna ståndpunkt med hänsyn därtill, att en stark lokal opinion, bland annat företrädd av landstinget i Norrbottens län, till Kungl. Maj:ts prövning framfört en enligt vårt förmenande synnerligen väl motiverad framställning därom, att nämnda småskoleseminarium i Murjek i stället skall förläggas till Öjebyn, d. v. s. i de lokaler, som där blivit lediga på grund av det redan skedda nedläggandet av därvarande seminarium (se bifogade skrivelse).

3:o) Av de utredningar, som skett rörande överproduktionen av lärare — vilken lagts till grund för kravet på den nu föreslagna minskningen av seminarieorganisationen — framgår, att överproduktionen i mycket ringa grad hänför sig till *norrlandsseminarierna*. I nämnda hänseende meddelar nämligen skolöverstyrelsen å sid. 32 i propositionen följande:

»Bäst ställda äro norrlandsseminarierna, beträffande vilkas elever arbetslösheten har en mycket begränsad omfattning, sammanlagt 16 elever av omkring 370 från seminarierna i Härnösand, Umeå och Luleå under här ifrågavarande tid utexaminerade. Härvid måste emellertid uppmärksammas, att innevarande år någon examination icke ägt rum vid folkskoleseminariet i Härnösand.

Framhållas må ock, att enligt inhämtade upplysningar från den av Sveriges allmänna folkskolläraryörening anordnade platsförmedlingsbyrå, 73 manliga och 51 kvinnliga lärare därstädes voro anmälda såsom sökande anställning den 1 november 1928. Av dessa kommo på de fem norrländska länen allenast 1 manlig och 4 kvinnliga lärare. I övrigt framgår av sagda upplysningar, att från ej mindre än 7 län (Södermanlands, Hallands, Skaraborgs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län) alldeles saknade manliga aspiranter; enahanda var förhållandet i 8 län beträffande kvinnliga sökande (Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).

Dessa senast omnämnda fakta bekräfta intrycket, att lärartillgången är skäligen ojämn i skilda delar av riket samt att även med den jämförelsevis goda tillgång på lärare, som för närvarande råder, folkskolan inom de norra delarna av landet icke kan sägas hava tillräcklig tillgång på lärare, som vid inträffande ledighet äro beredda att taga anställning som vikarier.»

Med hänsyn till vad här anföres, synes det som om det skulle vara en lämpligare åtgärd av statsmakterna att, i den mån en minskning av seminarieorganisationen anses böra ske, lokalisera densamma, icke till Norrland — där bland annat den pågående utvecklingen av gruvindustrien antagligen kommer att på vissa platser nödvändiggöra en utveckling av folkskoleväsendet — utan till seminarier i de delar av landet, där en verk-

lig och påvisbar överproduktion av lärare kan konstateras samt till sådana seminarier, som anses gammalmodiga och otidsenliga — seminariet i Luleå hör, som bekant, till de nyanlagda och moderna seminarierna. Ävenså kan i detta sammanhang framhållas, att de långa avstånden i övre Norrland kunna fullt motivera, att det gives möjlighet även för *kvinnliga* lärareaspiranter att få utbildning vid seminariet i Luleå och ej tvingas, som sker genom parallellklassernas borttagande, att söka in vid seminariet i Umeå med därmed följande ökade kostnader för kvinnliga lärjungar från Norrbotten.

4:o Slutligen vilja vi peka på de ekonomiska nackdelar, som för Luleå stads del följa med ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag, vilka nackdelar torde bli synnerligen betydande, även om staden skulle få ersättning för den nedlagda parallellklassen i form av ett småskoleseminariums förläggande till staden. Vi kräva icke, att dessa nackdelar skola tillmätas en *avgörande* betydelse vid riksdagens ståndpunkttagande till den föreliggande frågan. Men vi anse, att riksdagen även bör kunna taga någon hänsyn till desamma, då det, som här är fallet, gäller en av landets mest skattetyngda stadskommuner.

Rörande denna sak hänvisa vi för övrigt till en den 28 december 1927 dagtecknad till Kungl. Maj:t ställd skrivelse från drätselkammaren i Luleå (se sid. 26 i den kungl. propositionen).

Under hänvisning till vad här ovan anförts samt med uttalande av att vår motion ej syftar till att åstadkomma en omedelbar förändring i den *provisoriskt* vidtagna åtgärden att tillsvidare inskränka undervisningen i seminariet i Luleå till *en* avdelning för varje klass, hemställes alltså,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i proposition nr 121 gjorda framställning om att efter utgången av läsåret 1929/1930 förändra folkskoleseminariet i Luleå från ett dubbelseminarium till ett enkelseminarium.

Stockholm den 8 mars 1929.

Ernst Hage.

J. P. Dahlén.

N. E. Nilsson.

H. Lundström.

Reinhold Selberg.

O. W. Lövgren,
Nyborg.

Avskrift.

Till Konungen.

Med åberopande av närlagda 1928 års landstings beslut § 94 vill Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott härmed i underdånighet hos Eders Kungl. Maj:t hemställa, det staten ville övertaga landstinget tillhöriga i år nedlagda seminariet i Öjebyn och dit förflytta seminariet i Murjek, som ligger på en föga lämplig plats i länet. Byggnaderna vid detta seminarium kunde därefter lämpligen upplåtas till skolhem för Jokkmokks socken.

Såsom närmare framgår av bifogade värderingsinstrument, ritningar och fotografier, utgöres Öjeby seminarium av en huvudbyggnad inrymmande skolkök, matsal, 4 klassrum, samlingssal samt kollegierum och expedition. Vidare ett nyuppfört elevhem, inrymmande 23 st. bostadsrum, 2 dagrum och ett kök, rektorsbostad med en lägenhet i nedre våningen samt med bostäder för lärarepersonalen i övre våningen om 3 rum och 2 kök. Dessutom förefinnas byggnader, inrymmande gymnastiksal och slöjdsal samt erforderliga uthus. Samtliga byggnader befinna sig i fullgott skick och äro belägna å ett cirka 1 hektar stort tomtområde, helt uppodlat till trädgård och park.

En överflyttning av Murjeks seminarium till Öjebyn bör, enligt utskottets mening, kunna ske utan att några förändringar eller förbättringar å därstädes befintliga byggnader behöva vidtagas.

Beträffande inrättande av ett skolhem för Jokkmokks socken, utöver det som redan finnes i Kåbdalis, har denna fråga länge varit aktuell. Till följd av socknens svaga ekonomi har likväl ett sådant ännu icke kommit till stånd. På nu föreslaget sätt skulle socknen kunna få ett välbeläget skolhem med rymliga och för ändamålet synnerligen lämpliga lokaler.

Med framhållande av de stora fördelar, som äro förenade med en förflyttning av Murjeks seminarium till en mera lämplig plats i länet, får förvaltningsutskottet i underdånighet hemställa,

det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga under övervägande, huruvida överenskommelse lämpligen bör träffas med landstinget om statens övertagande av de landstingets småskoleseminarium i Öjebyn tillhöriga byggnader för att dit förlägga småskoleseminariet i Murjek.

Underdånigst:

På Norrbottens läns landstings förvaltningsutskotts vägnar:

O. Bergqvist.

Ordt.